

शुद्धिकौमुदी

पाठः १९ - ०७.१०.२०१७

क्रियापदानि

क्रियापदानि

- एतं विषयं श्वः चर्चिष्यामः ।

'चर्चयिष्यामः' .....

- सः केनापि सः सम्भाषयितुं न इच्छति ।

'सम्भाषितुम्' .....

क्रियापदानि

- विना कारणं बालाः न ताडितव्याः ।

'ताडयितव्याः' .....

- अद्य सभायां पारितोषिकानि वितरितानि ।

'वितीर्णानि' .....

क्रियापदानि

- व्याघ्राय वृक्षारोहणं न आगच्छति ।
- मम संस्कृतं न आगच्छति ।
- भवते संस्कृतम् आगच्छति किम् ?

'व्याघ्रः वृक्षम् आरोढुं न शक्नोति' .....,

'मया संस्कृतं न ज्ञायते/अहं संस्कृतं न जानामि' .....,

'भवान् संस्कृतं जानाति किम्?'

क्रियापदानि

• यदि अहं रात्रौ गृहं न गच्छेयं, तर्हि गृहजनाः चिन्तिताः भवन्ति ।

'चिन्ताग्रस्ताः भवन्ति' .....

• तेन धनिकः सम्पृक्तः/सम्पर्कितः ।

'सम्पृक्तः', 'सम्पर्कितः'

क्रियापदानि

• तेन बहवः सम्पर्कितव्याः सन्ति ।

'सम्पर्कितव्याः', 'सम्पर्कयितव्याः', 'सम्पर्कणीयाः' .....

• एवम् आशासमानः सः राजसमीपम् अगच्छत् ।

'आशासानः' .....

- विमर्शकः ग्रन्थान् विमर्शयति

क्रियापदानि

'विमृशति' .....

सौचिकः वस्त्रं सीवयति	सौचिकः वस्त्रं सीव्यति
तरुणः वस्त्रं धारयति	तरुणः वस्त्रं धरति
बालः चित्रम् अवलोकयति	बालः चित्रम् अवलोकते
बालकः रुचिम् आस्वादयति	बालकः रुचिम् आस्वदते
रक्षकः गृहं रक्षयति	रक्षकः गृहं रक्षति

क्रियापदानि

लेपकारः लेपयति	लेपकारः लिम्पति
सः दुरभ्यासं विसर्जयति	सः दुरभ्यासं विसृजति
कर्मकरः जलं सेचयति	कर्मकरः जलं सिञ्चति
चिन्तकः आलोचयति	चिन्तकः आलोचते
प्रकाशकः लेखं प्रकटयति	प्रकाशकः लेखं प्रकटति

क्रियापदानि

शिरोवेदना वर्धिता	शिरोवेदना प्रवृद्धा
क्षीरं दूषितम्	क्षीरं दुष्टम्
सः चोरं बन्धितवान्	सः चोरं बद्धवान्
अधिकारिणा एवं निर्देशितम्	अधिकारिणा एवं निर्दिष्टम्
जनाः यानं नोदितवन्तः	जनाः यानं नुन्नवन्तः / नुत्तवन्तः
भक्ताः रथम् आकर्षितवन्तः	भक्ताः रथम् आकृष्टवन्तः
शत्रवः नगरम् आक्रमितवन्तः	शत्रवः नगरम् आक्रान्तवन्तः

क्रियापदानि

कृषिकः वृक्षं छेदितवान्	कृषिकः वृक्षं छिन्नवान्
गुरुः मन्त्रम् उपदेशितवान्	गुरुः मन्त्रम् उपदिष्टवान्
शुनकः दंशितवान्	शुनकः दष्टवान्
विमर्शकः विमर्शितवान्	विमर्शकः विमृष्टवान्
सा लतां सिञ्चितवती	सा लतां सिक्तवती
सभा विसर्जिता	सभा विसृष्टा
अभिमन्युः व्यूहं भेदितवान्	अभिमन्युः व्यूहं भिन्नवान्
सः सर्वत्र भ्रमितवान्	सः सर्वत्र भ्रान्तवान्

क्रियापदानि

• क्षणाभ्यन्तरे अहं भवतः गृहे उपतिष्ठामि ।

'उपतिष्ठे', 'उपस्थितः भवामि' .....

• क्रीडाङ्गणे बालकाः कूर्दन्ति ।

'कूर्दन्ते' .....

क्रियापदानि

- दशरथपुत्रं 'दाशरथिः' इत्यपि आह्वयन्ति जनाः ।

'निर्दिशन्ति' .....

- कार्यक्रमार्थम् अध्यक्षत्वेन कं निमन्त्रयाम ?

'निमन्त्रयामहै' .....

क्रियापदानि

- दुर्जनाः जनान् बहुधा वञ्चयन्ति ।

'वञ्चयन्ते' .....

- तस्य रूपम् आकर्षणीयम् अस्ति ।

'आकर्षणार्हम्' .....

क्रियापदानि

- सभामण्डपः शोभायमानः अस्ति ।

'शोभमानः' .....

- एषः सदा निद्रितुम् इच्छति ।

'निद्रातुम्' .....

क्रियापदानि

- बालः स्वपितुम् इच्छन् मातरम् आह्वयति ।

'स्वप्तुम्' .....

- कथापुस्तकम् अधीतुम् अपि समयः नास्ति मम ।

'अध्येतुम्' .....

क्रियापदानि

- सुगन्धिपुष्पस्य आघ्राणनं सर्वे कुर्वन्ति ।

'आघ्राणम्'.....

- कर्मकरः प्रतिदिनं जलसिञ्चनं करोति ।

'सेचनम्'.....

क्रियापदानि

- एतादृशाः बहवः कार्यक्रमाः प्रचलेरन् ।

'प्रचलेयुः' .....

- बान्धवाः कति दिनानि निवसिष्यन्ति इति नाहं जाने ।

'निवत्स्यन्ति' .....

क्रियापदानि

- मानवेन उत्तमं जीवनं जीवनीयम् ।

'जीवनं करणीयम्'....., 'उत्तमतया जीवनीयम्'.....

- कष्टात् भीताः वयं न रोदिमः ।

'रुदिमः'.....

क्रियापदानि

- कार्यक्रमः पञ्चवादने आरभते ।

'आरभ्यते' .....

- आतपकारणात् हिमं द्रवितं भवति ।

'द्रुतम्' .....

क्रियापदानि

- कार्यक्रमः पञ्चवादने आरभते ।

'आरभ्यते' .....

- आतपकारणात् हिमं द्रवितं भवति ।

'द्रुतम्' .....

क्रियापदानि

- अतीयमानस्य वर्षस्य कार्यक्रमाः अधोनिर्दिष्टाः सन्ति ।

'अतियतः वर्षस्य' ....., 'अतियातः वर्षस्य' .....

- उड्डीयमानः पक्षी व्याधेन मारितः ।

'उड्डीयमानः' .....

क्रियापदानि

- वाक्यमेतत् अनूदितव्यं भवता ।

'अनुवादितव्यम्'....., 'अनुवक्तव्यम्'.....

- तदनुसृतं मया एवं कृतम् ।

'तदनुसारेण'.....

क्रियापदानि

- जनैः व्यवहियमाणा भाषा कथं निर्जीवा स्यात् ?

'यया व्यवहियते सा भाषा' .....

- न दृश्यतः भवन्तौ एषु दिनेषु ।

'न दृश्येते' .....

QUESTIONS/DOUBTS?

Email us @

sanskritfromhome@vyomalabs.in

For downloading course-materials, login @
www.sanskritfromhome.in

Subscribe to our youtube channel @
vyoma-sanskrita-pathasala

Buy our Samskrita-learning products @
www.digitalsanskritguru.com

Support our cause for Samskrita-Samskriti @
www.vyomalabs.in

© All the content in this presentation is the intellectual property of Vyoma Linguistic Labs Foundation.

All materials shared in our website are purely for the purpose of personal study.

Replication/reuse in any form without written permission from the organisation is prohibited.